SLUŽBE UNUTAR PAVLINSKOGA REDA PREDVIĐENE KONSTITUCIJAMA IZ 1644. GODINE

Gaudencije Vito SPETIĆ
Fakultet hrvatskih studija
Sveučilišta u Zagrebu
vito.spetich@gmail.com

UDK: 2-722.5:27-876.2]"1644"
Pregledni rad
https://doi.org/10.31726/via.31.5

Serva ordinem et ordo servabit te!
Čuvaj red i red će te sačuvati.
(Sv. Augustin)

Pavlinski red djeluje na području istarskoga poluotoka još od XIII. stoljeća, stoga je zanimljivo saznati kako je samostanski život bio organiziran u XVII. stoljeću. Ovaj rad, polazeći od Konstitucija iz 1644. godine, želi odgovoriti na pitanje kako je na unutarnjem planu djelovala pavlinska zajednica. Kako cjelovit odgovor traži mnogo prostora, ovaj se prilog razumijevanju pavlinske prisutnosti posvećuje službama (*officia*) koje ustanovljene redovničkim konstitucijama, kao temeljnim pravnim dokumentom, određuju djelovanje samostana.

Ključne riječi: pavlinski red, redovničke konstitucije, XVII. stoljeće, papa Urban VIII., samostanske službe, officia

Keywords: Pauline Order, religious constitution, XVII. century, Pope Urban VIII., monastery service, officia

Parole chiave: Ordine paolino, Costituzione religiosa, XVII. secolo, papa Urbano VIII., servizi monasteriali, officia

Svaka redovnička zajednica unutar Katoličke Crkve ima svoje specifično pravo i interna pravila i propise kojima je organizirana. Ta pravila nastaju tijekom cijeloga vremena postojanja zajednice i modificiraju se potrebama danoga vremena, u najvećem dijelu određujući djelovanje i svakodnevicu konkretne redovničke zajednice. Temeljno je pravo svake redovničke zajednice pravilo, tzv. *Regula*. Tako benediktinske redovničke zajednice imaju Pravilo sv. Benedikta, franjevačke zajednice Pravilo sv. Franje, karmelićanske zajednice Pravilo sv. Alberta, a augustinci, dominikanci i pavlini imaju Pravilo sv. Augustina.[1] Pavlinski je red nastao na području srednjovjekovnoga Ugarsko-Hrvatskoga Kraljevstva na prijelazu iz XII. stoljeća u XIII. stoljeće. Zajednica Reda nastajala je dulje vrijeme po-

[1] Zdenko Tomislav TENŠEK, »Počeci kršćanskog monaštva«, u: Hadrijan BORAK (gl. ur.), *Redovnička pravila: sveti Pahomije, sveti Bazilije, sveti Augustin, sveti Cezarije, sveti Benedikt, sveti Franjo*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1985., str. 17 – 22.

vezivanjem samostalnih pustinjaka (*eremita*), pustinjaka okupljenih u malene zajednice (*cenobije*), nepovezana samotišta ili neregularne samostane. Prva je veća zajednica formirana krajem XII. stoljeća na gori Patač pokraj Pečuha gdje samostan sv. Jakova nešto kasnije dobiva potvrdu pečuškoga biskupa Bartolomeja.[2] Redovnici sv. Jakova prozvali su se pustinjacima sv. Pavla Prvog Pustinjaka, kojega je srednjovjekovna tradicija držala prvim i izvornim kršćanskim pustinjakom, ne pustinjacima sv. Jakova. Uskoro se ovome samostanu pridružuju i ostala samotišta i pustinjaci iz cijelog Ugarsko-Hrvatskog Kraljevstva, a vrhunac se formacije Reda dogodio kada je pokretu ujedinjenih pustinjaka pristupio samostan Sv. Križa sredinom XIII. stoljeća. Poglavar samostana Sv. Križa bl. Euzebije Ostrogonski, bivši kanonik kraljevskoga grada Ostrogona, uspio je ishoditi sve potrebne dozvole, pohoditi Rim te dobiti naslov provincijala. Formaciju pustinjaka u jednu zajednicu potaknula je i odredba IV. Lateranskoga sabora 1215. o zabrani utemeljivanja novih redovničkih zajednica te samostalnoga pustinjaštva bez dopuštenja crkvenih poglavara.[3] Konačna je potvrda Reda postignuta 1308. i 1309. godine, nakon koje će Red dobivati daljnje povlastice i potvrde. Do Mohačke bitke 1526. trajat će zlatno razdoblje pavlinskoga reda koji će se iz srednjovjekovne Ugarske proširiti na Hrvatsku, Austriju, Poljsku, Portugal, Španjolsku, Njemačku i Italiju. Nakon turskih nadiranja te pojave protestantizma Red će biti sveden na mali broj samostana i redovnika koji će u drugoj polovici XVII. stoljeća provesti prijeko potrebnu obnovu Reda, što će dati novi zamah razvoju do ukinuća i zabrane Reda 1786. godine od strane cara Josipa II. Ukinuće će izbjeći Poljska i Njemačka provincija te samostan u Rimu, a propast Austro-Ugarske Monarhije nakon I. svjetskog rata dočekat će samo dva samostana u Poljskoj s ukupno 12 redovnika. Iz tih dvaju samostana krenula je obnova pavlinskoga reda koja traje i danas.[4] Redovnici monasi Reda sv. Pavla Prvog Pustinjaka, pavlini, Pravilo su sv. Augustina dobili posebnim dekretom pod naslovom *Ubi secularia* od 13. prosinca 1308.[5] Konstitucije ili ustave pravilnik su koji se nadovezuje na temeljno redovničko pravilo, u slučaju pavlina Pravilo sv. Augustina, proširujući ga detaljima iz svakodnevnoga života te obvezuje redovnike dane zajednice kao načelo njihova života definirajući prava i obveze svakoga člana pavlinske redovničke zajednice. Sve konstitucije moraju biti potvrđene od najviše vlasti Sv. Stolice te u slučaju pavlinskih konstitucija najčešće nose naslov pape koji ih je potvrdio.[6] Tijekom povijesti pavlini su nekoliko puta preuređivali i potvrđivali svoje konstitucije. Delegat *a laetere* (nuncij) u Ugarskoj pape Klementa V. (papa u godinama 1305. – 1314.), kardinal Gentilis de Montefloreo (*Gentilis de Monteflorum*, oko 1240. – 1312.) obvezao je pavline dekretom pod nazivom *Devotos ecclesiae filios* od 15. siječnja 1309. u samostanu sv. Lovre pod Budom na obradu i

---

2 Caspar MALLECHICH, *Quadripartitum regularium*, Viennae 1708., str. 25 – 29.

3 Stanislaw Józef PŁATEK, *Wybrane zagadnienia z historii i duchowości paulinów*, Paulinianum, Częstochowa, 2009., str. 24 – 29, 41 – 45, MALLECHICH, *Quadripartitum...,* str. 38 – 42.

4 PŁATEK, *Wybrane zagadnienia...,* str. 76 – 90.

5 Andreas EGGERER, *Fragmen panis corvi proto eremitici,* Viennae 1663., str. 103; MALLECHICH, *Quadripartitum ...*, str. 38.

6 Sebastian Stanislav SWIDZINSKI, »Die Augustinusregel im Paulinerorden«, *Augustiana,* sv. 18 (1968.), str. 29 – 38.

pripremu prvih konstitucija pavlinskoga reda koje će biti predložene Sv. Stolici na potvrdu. Prvi generalni kapitul sljedeće godine izabrao je prvoga generalnog priora, brata Lovru, i sastavio konstitucije koje je Sv. Stolica potvrdila. Te se konstitucije nazivaju Klementove konstitucije, a nazvane su tako po papi Klementu V. koji ih je potvrdio.[7]

F. Pasternak smatra da su prvotne konstitucije bile otvoreni kodeks, što znači da se izvorni kodeks neprestano nadopunjavao tvoreći skup pravila i prijepis svih važnijih isprava kojima je uređeno pavlinsko pravo, rituali i običaji. Rečeni kodeks bio je jako opsežan jer je obuhvaćao najranija biskupska pravila, Pravilo sv. Augustina, kasnije papinske bule, ritual ili obrednik, zaključke i odluke što su ih donijeli generalni kapituli, izmjene postojećih pravila, kao i važnije ugovore i darovnice.[8] Izazov rekonstrukcije ili obrade sadržaja prvotnoga kodeksa ili prvotnih kodeksa, ako prihvatimo pretpostavku E. Kisbana da ih je bilo više i da su se među sobom razlikovali, nitko još nije prihvatio.[9] Do današnjega je dana poznato sedam prijepisa kodeksa, od kojih je najsačuvaniji prijepis iz 1512., tzv. *Codex catenatus* koji je ujedno i jedini od kodeksa koji je stručno obrađen.[10] Prva je poznata revizija pavlinskih Klementovih konstitucija nastupila 1444. za generalnoga priora Reda Martina I. i po naredbi pape Eugena IV. (papa od 1431. do 1447.), kada su sastavljene i potvrđene nove, druge konstitucije pavlinskoga reda, tzv. Eugenove konstitucije.[11] Nakon turskoga pustošenja desetkovani pavlinski red nije imao snage sastaviti nove konstitucije te se na generalnom kapitulu u Lepoglavi 1600. godine odrekao svoje dotadašnje posebne liturgije sv. mise i časoslova prihvativši reformirani Tridentski časoslov i *Ordo Misae*. Trebalo je proći gotovo cijelo stoljeće nakon Tridentskoga koncila dok se nisu pripremile i potvrdile nove konstitucije 4. svibnja 1643. godine, po papi Urbanu VIII. (papa od 1623. do 1644.). Potvrđene su konstitucije bile obvezujuće do 1725., kada su proširene i neznatno izmijenjene zadržavši glavne smjernice prethodnih.[12]

Pavlinski red u Istri

Pavlinski se red u Istri pojavljuje vrlo rano, već 1287. godine nalazimo brata Konrada sa subratom kako osniva samostan sv. Marije na Čepićkom jezeru u istočnoj Istri. Taj samostan, kao najstariji u Istri i jedna od najstarijih fundacija koja je dočekala ukinuće Reda u Habsburškoj Monarhiji u XVIII. stoljeću, potpunije će zaživjeti tek stoljeće kasnije, a svoje najplodnije razdoblje imat će u XV. stoljeću kada samostan posjeduje velike posjede, ali i impozantnu manufakturu i zapažen izvoz svojih proizvoda, posebno vune i obrađenoga drva u Veneciju. Ovaj će samostan imati trajne i povremene rezidencije u Sv. Nikoli

---

7 MALLECHICH, *Quadripartitum…,* str. 30 – 41, Ferdynand PASTERNAK, »Historia kodyfikacji konstytucji Zakonu Paulinów od 1308. do 1930. r.«, *Nasza Przeszłość*, sv. 31 (1969.), str. 13.

8 PASTERNAK, »Historia…, str. 17 – 20.

9 Emil KISBAN, *Historia Zakonu Paulinow*, sv. II, Paulinianum, Jasna Góra 2009., str. 167.

10 Janusz ZBUDNIEWEK, »Kodeks Reguł Paulińskich zwany »Katenatem« na tle kultury książki w zakonie paulinów w XVI stuleciu« *Z Badań nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi*., god. 1980., sv. 4 (1980.), str. 107 – 133.

11 EGGERER, *Fragmen panis…,* str. 208.

12 KISBAN, *Historia Zakonu…,* str. 167 – 168.

kod Lovrana, Sv. Dioniziju kod Barbana, Sv. Mihovilu kod Pazina te Sv. Mariji na Klavaru kod Plomina. U drugoj polovici XV. stoljeća samostan u Čepiću bit će uzdignut u vikarni samostan za istarske samostane.[13] Car Fridrik III. s privolom pape Pija II. (papa od 1458. do 1464.) daruje 1460. bivšu benediktinsku opatiju Sv. Petra u Šumi pavlinima, i upravo će ovaj samostan postati najvažnijim samostanom u Istri, a djeluje uz prekide do danas. Iz ovoga samostana pavlini će u XV. stoljeću otvoriti rezidencije sv. Siksta kod Barata, sv. Marije na Koroni i sv. Elizabete kod Motovuna. Navedeni će samostani djelovati oblikujući istarsku povijest do 1782. kada je pavlinski red ukinut, čak četiri godine prije negoli u onodobnom Hrvatskom Kraljevstvu. Samostani su uz svetišta i brojne crkve imali velike i razvijene posjede, utječući na ekonomiju Istre, škole koje su pohađali i laici, ljekarne koje su bile svima dostupne, kao i hospicije (gostinjce, foresterije) za prolaznike.[14]

Urbanove konstitucije

Konstitucije pape Urbana VIII. nastaju u atmosferi nakon tridentske obnove te smanjene turske opasnosti što je omogućilo obnovu pavlinske zajednice koja je nakon poraza na Mohačkom polju 1526. zbog gubitka samostana i redovnika izgubila prvotnu snagu. Zbog gubitka materijalne osnove te sve češćega pastoralnog djelovanja, posebno u misijama povratka kalvinista u okrilje Katoličke Crkve, nestaje prvotni pustinjački ideal, a nedostatak biskupijskoga klera dovodi do povećane potrebe za pastoralnim angažmanom, što se nepovoljno odražava na redovničku stegu.[15] Slično i na prostoru Istre vojni sukobi, odlazak stanovništva, velike nesigurnosti, kao i poteškoće u kontaktima s generalnom upravom postaju povodom dezorganizacije koja rezultira radikalnom izmjenom dotadašnjega redovničkog života.[16] Generalni kapituli odlučuju reformirati konstitucije kako bi one postale izvorom reforme cijeloga Reda. Stoga je generalni prior Martin Gruszkowicz 1631. osnovao komisiju koja je trebala pripremiti nove konstitucije.[17] Nakon brojnih poteškoća nove je konstitucije potvrdio papa Urban VIII. bulom *Exponi nobis* od 4. svibnja 1643., a godinu dana kasnije tiskane su u nekoliko stotina primjeraka u tiskari Franciska Monete u Rimu. Poteškoćama tu nije bio kraj jer je osim nekoliko primjeraka cijeli tisak konstitucija iz 1644. propao u morskom prijevozu te je trebalo tiskati nove, što je učinjeno dvije godine kasnije u Beču (1646.), ali su konstitucije nosile 1644. godinu. Prvi generalni prior izabran ovim konstitucijama bio je Martin Borković.[18] Konstitucije nose naslov *Constitutiones religionis S. Pauli primi eremitae a Sant. D. N. Papa Urbano VIII. aprobatae & confirmatae*, Romae, 1644. Podijeljene su na tri dijela i na 190 stranica uređuju život pavlinske zajednice. Prvi dio sadrži opće upute i smjernice (*De fundatione*). Drugi, najkraći dio, sadrži precizne upute o upravljanju zajednicom, kapitulima, kao i izborima i nominacijama za

---

13 EGGERER, *Fragmen panis…,* str. 85, Camillo DE FRANCESCHI, *Storia documentata della contea di Pisino*, Società istriana di archeologia e storia patria, Venezia 1964., str. 368 – 370.

14 Đurđica CVITANOVIĆ, »Sv. Petar u Šumi«, *Peristil,* god. 1973. – 1974., sv. 16 – 17 (1973.), str. 122.

15 PŁATEK, *Wybrane zagadnienia...*, str. 215 – 217.

16 CVITANOVIĆ, »Sv. Petar…«, str. 123.

17 PŁATEK, *Wybrane zagadnienia…,* str. 81 – 83.

18 PASTERNAK, *Historia kodyfikacji…,* str. 48 – 50.

konkretne službe (*De comvni regimine*). Posljednji, treći dio konstitucija nosi naziv Upute za službenike (*De officialivm directione*). Detaljnošću ovoga posljednjeg i najopsežnijeg dijela konstitucija nastojalo se obnoviti prvotnu strogost i disciplinu pavlinskoga samostana, precizno određujući svaku službu.

Službe ili *Officia*

Služba (lat. *officia*) u redovničkom se shvaćanju razumije kao put osobnoga posvećenja. Za dobro obavljanje svojih službi redovnik će dobiti nagradu, za nemarno i površno izvršavanje svojih dužnosti redovnik će dobiti kaznu, na ovom i na onom svijetu. Stoga je za uzorna redovnika najvažnije da u vremenu koje nije zauzeto molitvom posveti svoje snage zajednici, ovisno o tome kakve ima službe u njoj. Za dobro obavljanje svoje službe mora poznavati ono što se tiče ove službe, što je njegova dužnost, a što njoj ne pripada. Službu redovnik ne smije birati sam, već je prihvaća kao volju Božju koja se pokazuje po odlukama poglavara. Stoga redovnik ne smije odbiti nijednu službu, ali se ni na jednu službu ne smije samoinicijativno javljati.[19] Raspored je službi u samostanu bio neujednačen i ovisio je o kvalitetama pojedinoga redovnika, o njegovim sposobnostima i afinitetima, ali i o naklonosti poglavara. Svi su samostani morali imati istu organizaciju s istim službama, stoga se nameće mogućnost da su neki redovnici obavljali po nekoliko službi ako je samostan bio manji. Konstitucije na samom početku definiraju kako u samostanu mora biti najmanje 12 redovnika.[20] Urbanove konstitucije spominju i zaposlene radnike koji nisu redovnici, već laici (*familia*) koji rade u samostanu i za to dobivaju posebnu odjeću, smještaj, hranu i plaću koja mora biti pristojna.[21] Kako neke neophodne službe, kao kuhar, izostaju u konstitucijama, pretpostavlja se da su ih upravo oni obavljali. Službe je u pavlinskom redu prvi detaljno opisao generalni prior i povjesničar Gregor Gyöngyösi (1472. – 1531.) u svom djelu iz 1520. godine: *Directorium singulorum fratrum officialium Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae sub regula Beati Augustini episcope militantium*.[22]

Službe predviđene Urbanovim konstitucijama

Generalni prior ili general (II.) [23]

Imenovanje najvišega poglavara cijeloga pavlinskog reda, generalnoga priora, pridržano je generalnom kapitulu na kojem ovaj svećenik pavlinskoga reda mora biti izabran i proglašen.[24] Njegova se vlast proteže nad cijelim Redom i svakim njegovim članom, kao i

[19] PŁATEK, *Wybrane zagadnienia…,* str. 215 – 220.

[20] *Constitutiones religionis S. Pauli primi eremitae a Sant. D. N. Papa Urbano VIII. aprobatae & confirmatae* (dalje *Constitutiones…*), Typis Francisci Monetae, Romae 1644., str. 1.

[21] *Constitutiones…,* str. 123.

[22] Grzegorz GYÖNGYÖSI, »Przewodnik dla braci paulinów urzędników-Directorius Singulorum Fratrum Officialium Ordinis S. Pauli Primi Heremite«, *Studia Claromontana*, god. 1998., sv. 18 (1998.), str. 437 – 502.

[23] Rimske brojke uz službu označuju poglavlje u 3. dijelu konstitucija.

[24] O izboru i potvrdi generalnoga priora vidi: *Constitutiones…,* str. 65 – 68.

cjelokupnom imovinom. Velike su ovlasti generalnoga priora utemeljene na povlasticama prijašnjih papa. Nakon što je izabran za generalnoga priora, preuzima predsjedanje generalnim kapitulom. Ima vlast premještati redovnike iz samostana u samostan te iz provincije u provinciju. Ako smatra neke redovnike osposobljenima za službu evangelizacije, može ih poslati u misije obraćenja pogana (protestanata). Svakoga redovnika u Redu može samostalno razriješiti njegove službe ako smatra da je obavlja nedostojno. Ipak, za one redovnike koji obavljaju službe za koje su izabrani tajnim glasovanjem generalnoga kapitula, mora imati pristanak svoga definitorija. Na svakom definitoriju gdje se odlučuje glasovanjem, generalni prior ima dvostruki glas, koji u slučaju podjednakoga glasovanja prevagne. Sve redovnike snagom bule Bonifacija VIII. iz 1390. može oslobađati crkvenih kazna, cenzure, ekskomunikacije i ostalih kazni koje su učinjene prije stupanja u Red. Samostan u kojem će boraviti, generalni prior može izabrati sam.[25] Na čelo takvoga samostana generalni će prior postaviti vikara ili priora dajući mu ovlaštenja koja smatra potrebnima. Svakoj provinciji minimalno jednom godišnje treba slati posebno prilagođena pisma. Treba okupljati cijelu zajednicu Reda i paziti na provođenje konstitucija, kao i ispitivati poznaju li redovnici dovoljno konstitucije i običaje Reda.[26]

Generalni vikar (IV.)

Generalni je vikar zamjenik generalnoga priora i prvi po časti nakon njega. Ako generalni prior premine, nakon što dostojno pokopa preminuloga oca generala, on preuzima upravu cijeloga Reda te saziva generalni kapitul. Njegove su ovlasti apsolutne samo u slučaju preminuća generalnoga priora. Nakon kapitula mora podnijeti izvještaj o svome upravljanju novome generalnom prioru. Za života generalnoga priora podređen mu je kao i svi ostali redovnici. Unatoč svojoj visokoj službi treba poštivati i slušati vikara ili priora samostana u kojem boravi, ako sam nije prior ili vikar. Primijeti li nešto kod oca generalnoga priora, ponizno i s ljubavlju dužan mu je to u tajnosti priopćiti. Na generalnom kapitulu on preuzima predsjedanje obradama. Također, na generalnom kapitulu, zajedno s generalnim definitorijem, poduzima ispitivanje rada i djelovanja dotadašnjega generalnog priora, a o rezultatima istrage dužan je obavijestiti okupljen generalni kapitul.[27]

Provincijal (V.)

Provincijal je svećenik kojega u službu višega poglavara ili provincijala imenuje generalni prior na tri godine. Konstitucije razlikuju provincije koje imaju pravo same izabirati provincijale na provincijalnom kapitulu i provincije koje nemaju pravo samostalno izabirati provincijale. Provincijal ne smije premještati redovnike izvan svoje provincije, a

---

[25] Sjedište je generalnoga priora od početaka postojanja Reda do 1308. samostan Sv. Križa kod Ostrogona, da bi sjedište od 1309. do 1526. bio samostan sv. Lovre pod Budom (mađ. *Budaszentlőrinci pálos kolostor*). Nakon Mohačke bitke (1526.) sjedište je generalnoga priora bilo u sljedećim samostanima: samostan u Elefant (1525. – 1577.), samostan Lepoglava (1577. – 1663.), samostan Maria Thal (*Marianka*) kod Bratislave (1663. – 1786.). Od ukinuća Reda 1786. sjedište je generalne uprave Reda samostan Jasna Gora u Częstochowi u Poljskoj. KISBAN, *Historia…,* str. 531 – 547.

[26] *Constitutiones…,* str. 55, 65, 86 – 89.

[27] *Constitutiones…,* str. 92 – 94.

svake godine treba vizitirati svaki samostan svoje provincije proboravivši u njemu barem tjedan dana. O svim težim slučajevima, materijalnim pitanjima ili većim odlukama treba se savjetovati s generalnim priorom. Treba prenositi sve poslanice i informacije poslane od generalne uprave. Generalnoj upravi treba jednom godišnje poslati detaljan izvještaj o stanju provincije. U odabiru poglavara samostana koje on imenuje, treba se voditi njihovim kvalifikacijama, a ne svojim naklonostima.[28]

Diskret (X.)

Diskret je svećenik s vrlo specifičnom zadaćom povezivanja zajednice i uprave provincije, samostana ili cijeloga Reda, stoga je stalni član generalnog i provincijalnog kapitula. Diskret provincije i diskret samostana imaju potpuno ovlaštenje djelovati u interesu samostana i zajednice na provincijalnom i generalnom kapitulu prenoseći mišljenja, pitanja ili nedoumice subraće. Nemaju nikakvo pravo ili povlasticu u odnosu na ostalu braću samostanske zajednice u koru ili pri stolu u refektoriju. Smiju sudjelovati u obradama definitorija i skupu diskreta. Ako bi netko htio nešto predstaviti na obradama definitorija, treba svoj prijedlog napismeno predati diskretu. Na pisani prijedlog članova zajednice mora se donijeti pisani odgovor, potpisan rukom tajnika i pečatom generalnoga ili provincijalnog poglavara. Njegova je briga na vrijeme prikupiti prijedloge i postulate subraće za zajedničko dobro samostana ili Reda te saslušati žalbe koje bi bilo dobro usmeno predstaviti. O svojim razgovorima s poglavarima i na kapitulima čuva potpunu diskreciju, ne otkrivajući nikakve informacije. Ako se ustvrdi da je izdao kakvu tajnu definitorija ili kapitula, mora biti kažnjen gubitkom aktivnoga prava glasa. U svakom samostanu zajednica jednakim pravom glasa na kućnom kapitulu izabire diskreta, a njegov je izbor potrebno najaviti u kapitularu osam dana ranije. Onaj tko krši svetu šutnju, nema fizičke snage za putovanja ili onaj tko se ne popravlja nakon opomena na tjednom kućnom kapitulu dobivši opomenu pet puta, ne smije biti izabran za diskreta.[29]

Potprior (XI.)

Potprior treba biti svećenik časnoga i pohvalnog života, a njegova je glavna služba biti potporom poglavara, priora ili vikara pri čemu treba prednjačiti u primjeru poslušnosti u odnosu na druge redovnike. Njegovu vlast i zaduženja određuje prior te samo u okvirima njegovih dopuštenja smije djelovati. U slučaju odsutnosti poglavara na tjednom kućnom kapitulu može kažnjavati isključivo lake prijestupe samo lakim kaznama, a teže kazne nije mu dopušteno davati. Za odsutnosti vikara ili priora nikome od subraće ne smije dopustiti izlazak iz samostana, osim s ozbiljnim razlogom. Oslobođen je službe lektora u koru i refektoriju, ali ne i hebdomadara. Uz pomoć kantora vodi brigu o pjevanju u koru, pazeći na stanke pri pjevanju psalama. Njegovim obvezama pripada i praćenje ceremonijala cijele crkvene godine, odnosno briga o tome da bogoslužje samostana bude uređeno prema propisima Tridentskoga koncila. Odgovoran je i za inventarizaciju odjeće i osobnih stvari redovnika kako bi se znalo tko što posjeduje i kako bi se spriječio gubitak vrijednosti.

---

28 *Constitutiones…,* str. 95.

29 *Constitutiones…,* str. 104.

Svake godine stoga mora provoditi inventarizaciju modificirajući pritom prošlogodišnji inventar.[30]

VII. Definitori

Definitori su savjetnici višega poglavara i članovi njegova posebnog vijeća, tzv. definitorija. Tako razlikujemo generalne definitore koje bira generalni kapitul i provincijalne definitore koje bira provincijalni kapitul. Svaki definitor treba biti svećenik i čuvati tajnu vijeća. Ako bi iznosio saznanja ili podatke s vijeća, treba biti kažnjen oduzimanjem službe te aktivnoga i pasivnog prava glasa na neodređeno vrijeme. Njegova služba traje koliko i provincijalova služba. Ako bi general ili provincijal preminuo ili bio smijenjen, prestaje i njegova služba. Glavna je služba definitora upravo savjetovanje višega poglavara te svojevrstan nadzor njegova djelovanja. Svojom službom ne stječe nikakve privilegije u svom samostanu, pri stolu ili u koru.[31]

VIII. Vikari ili priori

Prva služba vikara ili priora jest upoznati privilegije i običaje Reda, kao i svoje službe. Treba biti svećenik uzorna života i velike odgovornosti kako bi zajednici svijetlio svojim primjerom. Za svaku svetkovinu prior mora služiti svečanu euharistiju s pripadajućom asistencijom. Odgovornost mu je vrlo pažljivo okupljati zajednicu oko oltara i stola te paziti da sva subraća imaju sve što im je potrebno. U tom cilju mora organizirati raspored svećenika za bogoslužja u crkvi te ostale službe u samostanu. U poslove subraće kojima su povjerene konkretne službe ne smije se miješati, osim ako primijeti ozbiljne poteškoće ili zlouporabe. Priora ili vikara imenuje provincijal. Sam poglavar treba izbjegavati samostalno upravljanje imovinom te upravu prepustiti sposobnom subratu kojega će nadzirati.[32] Nažalost, konstitucije ne uvode distinkciju između službe vikara i priora, čime se ukazuje na to da neki samostani imaju naslov vikarnoga samostana, a drugi su samo priorati. Izostaje objašnjenje razlike između vikarnoga i običnog samostana.

Učitelj novaka (IX.)

Za osjetljivu službu učitelja novaka treba biti određen poseban svećenik koji će se truditi učiti novoga redovnika kršćanskom nauku i monaškom životu i treba biti oslobođen drugih obveza. Svaki mjesec učitelj treba ispitati novaka o temeljima kršćanske vjere te paziti da raste u spoznaji Boga i svojih slabosti, a najviše da njeguje vrlinu skromnosti. Svojim će primjerom novog redovnika učiti pobožnom životu.[33]

Propovjednik (XII.)

Osim svetosti života ovaj se svećenik treba odlikovati erudicijom većom od ostalih redovnika te dosljednim životom kako ne bi ono što riječima gradi rušio djelima. Dužnost mu je, koliko je u mogućnosti, znati Sv. pismo napamet kako bi bolje mogao propovijedati,

30 *Constitutiones…,* str. 105 – 106.

31 *Constitutiones…,* str. 98 – 100.

32 *Constitutiones…,* str. 100 – 102.

33 *Constitutiones…,* str. 102 – 104.

ali i citirati mjesta gdje se što nalazi u Bibliji. Propovjednici, kojih u većim samostanima može biti i više, ovisno o imenovanju poglavara, trebaju biti upoznati sa životopisima svetaca te poviješću Crkve, kao i naukom poznatijih crkvenih naučitelja. Tako saznajemo iz čega novovjekovni pavlini trebaju pripremati propovijedi. Konstitucije opominju propovjednike o važnosti njihove službe tako što im zabranjuju propovijedati bez pripreme te naređuju da propovijed mora biti zapisana i nekoliko puta promišljena. Motivacija im mora biti vječna nagrada i utjeha, a slušatelje moraju voditi sigurnim putem spasenja. Nepotvrđene objave i čuda nije im dopušteno razglašavati. Propovijedajući, zabranjeno im je vikati i prekomjerno gestikulirati. Tako nam se prikazuje lik idealnoga propovjednika XVII. stoljeća. Njegova je dužnost ispravljati subraću koja griješe u izgovoru i naglasku pri čitanju i molitvi u koru i blagovaonici. Propovjednik ne smije sebi zadržavati knjige koje je posudio iz knjižnice, već mora imati na umu dobro zajednice i posuđene knjige vraćati što prije u knjižnicu. Ako je samostan veći i važniji, poglavar može imenovati i više propovjednika te opozvati one koje je imenovao. Oni svećenici koje poglavari nisu imenovali propovjednicima, nisu nikada ni propovijedali.[34]

Ispovjednik (XIII.)

Svi svećenici u samostanu smiju ispovijedati redovnike, ali ispovjednik koji će slušati ispovijedi laika, mora za tu službu biti pripremljen i odgovarajuće osposobljen te imenovan od svoga poglavara. Mora poznavati obrednik ili Ritual pape Pavla V. i voditi se smjernicama rituala. Kao osoba mora biti čovjek molitve i čitanja pobožnih spisa i djela. Ispovijedati treba isključivo u crkvi, a samo u iznimnim situacijama izvan nje. Ispovjedaonica mora biti otvorena i opremljena rešetkom koja odjeljuje ispovjednika i penitenta. Umirućega treba odriješiti od svih grijeha, pa i onih pridržanih. Konstitucije savjetuju ispovjedniku kako se ponašati prema grešniku, što smije i što ne smije činiti, no primjećuje se da se sve upute dotiču ispovijedanja laika, a upute za ispovijedanje redovnika izostaju. Stoga je služba ispovjednika shvaćana kao služba ispovjednika Crkve, a ne redovničke zajednice.[35]

Sakristan (XIV.)

Prva je obveza sakristana paziti da se Presveti Sakrament u tabernakulu obnavlja svaki tjedan, a tabernakul da bude čist i pravilno zatvoren. U tabernakulu mora uvijek biti 12 posvećenih hostija. Sakristan koji može, ali i ne mora biti svećenik, određuje misno ruho koje će se koristiti pri bogoslužju i njegov izbor svi trebaju poštivati, a ako bi se tko drznuo ne uzimati pripremljeno ruho, sakristan ga mora prijaviti poglavaru. Odgovara za sigurnost crkve, treba paziti na zatvaranje vrata i prozora. Mora pažljivo zapisivati nakane sv. misa te svetce u čiju čast trebaju biti služene sv. mise, kao i popisivati dobrotvore crkve i samostana. Čistoća i dostojanstvenost bogoslužja, bogoslužnog prostora i okolice crkve njegovo je zaduženje. Njegovoj službi pripada i priprema, održavanje misnoga vina i pečenje hostija, kao i pranje purifikatora i oltarnika. Žene ne smije puštati u sakristiju bez dopuštenja poglavara, osim onih koje su visokoga roda. Sakristan je dužan zvonom davati

[34] *Constitutiones…,* str. 107 – 109.

[35] *Constitutiones…,* str. 109 – 113.

znak za početak bogoslužja i zajedničkih molitava, a njegova je dužnost zvoniti u zvoniku u podne, ujutro i uvečer. Njegova je obveza i briga za rasvjetu u crkvi i samostanu, stoga treba nabavljati svijeće, kao i grijati dormitorij i blagovaonicu posudama sa žarom. Treba imati dva inventara sakristije i crkve, od kojih će jedan biti u samostanskom arhivu, a drugi kod njega.[36]

Rektor kora (XV.)

Kantor ili rektor kora (*rector choris*) mora detaljno poznavati bogoslužje i sve karakteristike pjevanja kako bi se njima vodio predvodeći pjevanje gregorijanskoga korala u koru. Ako postoji potreba, može mu se dodijeliti pomoćnika, kantora koji će mlađu braću učiti pjevanju. Njegova je dužnost paziti da geste poput naklona ili klečanja za vrijeme bogoslužja i časoslova budu izvedene pravilno i točno.[37]

Sudrug (lat. *socius*) oca generala (XVI.)

Sudrug oca generala mora biti svećenik koji će pratiti oca generala što mu omogućuje da može izostajati s nekih molitava, a od sv. mise, posta i razmatranja nije oslobođen. Njegova je dužnost brinuti se za odjeću, knjige i pečate generalnoga priora, pri čemu treba imati povjerenje generalnoga priora s kojim treba surađivati. Sve što mu je povjereno te ono o čemu je svjedočio, što je vidio ili čuo, dužan je zadržati u potpunoj tajnosti i nikome ne otkrivati. Zbog svoje službe ne smije tražiti bilo kakve povlastice. Iste se upute tiču i provincijalova sudruga.[38] Radi se o službi privatnoga tajnika generalnoga ili provincijalnog priora kojemu služba traje usporedno sa službom višega poglavara.

Hebdomadar (XVII.)

Služba hebdomadara, koji mora biti svećenik, priprema je i predvođenje bogoslužja, kako časoslova tako i sv. mise. Zajedničku ili konventualnu sv. misu upravo on mora predvoditi i posebno se moliti, aplicirajući sv. misu za cijelu zajednicu. Prije svake ure časoslova on treba pripremiti knjige časoslova, označiti psalme i pripremiti odgovarajuće lekcije i čitanja kako bi subraću knjige dočekale otvorene tako da se može točno na vrijeme krenuti s molitvom odgovarajućega kanonskog časa. Nakon bogoslužja časoslova on mora pospremiti sve knjige pazeći kako nijedna ne bi ostala otvorena, pritom ih pohranjujući na za te knjige predviđena mjesta. Predvodi sve zajedničke molitve u koru i čita homiliju jutarnje molitve časoslova, matutine, u svemu se vodeći propisima Rimskoga brevijara. Pri bogoslužju ne smije ništa govoriti napamet, već sve treba čitati. Pri svečanim bogoslužjima dužnost mu je propisno okaditi oltare. Kako služba hebdomadara traje tjedan dana (lat. *hebdomada* od grč. *hebdomás*: etimološki iz hebrejskoga znači tjedan), u sljedećem tjednu neka služi prvu sv. misu nakon konventualne. Hebdomadari se izmjenjuju prema rasporedu koji određuje prior.[39]

---

36 *Constitutiones…,* str. 113 – 116.

37 *Constitutiones…,* str. 116.

38 *Constitutiones…,* str. 118 – 119.

39 *Constitutiones…,* str. 119.

Lektor (XVIII.)

Redovnik lektor ima dva glavna mjesta djelovanja, u koru i u blagovaonici. Za sva je čitanja lektor dužan odgovarajuće se pripremiti. Iz časoslova matutina lekciju moraju čitati bogoslovi ili mlađi oci, a propovijed čita hebodomadar. Svaki put prije čitanja lektor treba zamoliti poglavara ili njegova zamjenika za blagoslov, duboko naklonjen prema oltaru ili križu. Ako bi se dogodilo da ga netko popravi u čitanju pogrešno izgovorene riječi, on će je ponavljati sve dok mu poglavar ne dâ znak da prestane ponavljati. Čitajući, mora najprije svima objaviti što čita, naslov djela, naslov poglavlja, kao i redak kojim počinje čitati. Osobu i vrijeme službe lektora određuje poglavar.[40]

Prokurator (XX.)

Svaki samostan mora imati svoga provizora, celulara ili prokuratora kojega imenuje poglavar. Njegova služba obuhvaća brigu za vremenita dobra samostana te materijalne potrebe subraće koje sam treba ocijeniti i nadomjestiti misleći na budućnost zajednice. Pritužbe laika, kao i kmetova te njihove sporove treba rješavati u dogovoru s priorom. Građevinsko je stanje crkve, kao i svih samostanskih zgrada, njegova briga, stoga treba često obilaziti samostanski posjed i kontrolirati gospodarstvo. Ako je potrebno, poglavar mu može dodijeliti socijusa, redovnika pomoćnika koji će mu pomagati. Svaki mjesec mora pregledati prihode i rashode samostana te zabilježiti stanje u knjigu svoje službe. Ako bi bez odobrenja poglavara doveo samostansku ekonomiju u dug, treba biti kažnjen samostanskim zatvorom u trajanju od tjedan dana te smije dobivati samo kruh i vodu. Zajedničkih molitava nije oslobođen, i još se više treba posvećivati molitvi, razmatranju i samoći svoje ćelije, stoga što svakodnevno susreće svjetovne ljude. Može biti svećenik ili brat laik. Njegova služba obuhvaća i nadzor samostanske posluge ili onih koji su u samostanu zaposleni, a nisu redovnici (*familiares*). Oni moraju imati pravilno odijelo koje svakome u njegovoj veličini prokurator mora pripremiti, što znači da samostanska posluga nije smjela u običnoj odjeći boraviti na samostanskom posjedu. Prokurator se brine i za duhovno dobro samostanske posluge pazeći da sudjeluju u nedjeljnoj sv. misi. Ako bi kojeg radnika iz bilo kojega razloga otjerao bez plaće, neka mu njegov ispovjednik pri ispovijedi uskrati odrješenje dok ne ispravi svoju pogrešku.[41]

Infirmerij (XXI.)

Bolesni su redovnici na brizi prioru koji će odrediti sposobnoga svećenika ili brata koji će se brinuti za takvoga bolesnika. Ako koji brat oboli, najprije treba primiti sakramente, a tek onda poglavar treba potražiti liječnika ili kirurga. Bolesnik nije oslobođen posta, osim ako je jako bolestan. Briga su bolničara bolesnici, ali i kućna bolnica (infirmerija) koju treba održavati čistom i odgovarajuće pripremljenom za bolesnu braću. Ako primijeti da nekoga od subraće nema na molitvama, neka odmah provjeri njegovo stanje. Ipak, infirmerij ili bolničar ne smije se baviti poslom liječnika, osim ako je za to školovan. Ako bi prior zanemario bolesnike u samostanu, treba biti opomenut od seniora samostana (najsta-

40 *Constitutiones…,* str. 121.

41 *Constitutiones…,* str. 122 – 123.

rijega svećenika po stažu u samostanu) te ako se ne popravi, mora biti razriješen službe i kažnjen.[42]

Prefekt (XXIII.)

Svaki samostan treba imati prefekta čija je služba brinuti se za goste koji dolaze u samostan, neovisno o njihovu društvenom statusu. Treba biti svećenik, a njegovoj je brizi povjeren hospicij ili gostinjac, koji mora biti fizički odijeljen od dijela zgrade gdje žive redovnici. Prefekt treba paziti da hospicij bude čist, uredan i skroman, ali i dobro opskrbljen jer svakoga gosta treba dostojno primiti. Svim gostima treba pregledati dokumente, ako se radi o redovniku, neka tri dana bude oslobođen molitava i posla kako bi se odmorio. Ako bi redovnik pavlin u mjestu gdje se nalazi samostan spavao izvan samostana, kažnjen je s tri dana samostanskoga zatvora o kruhu i vodi.[43]

Knjižničar (XXIV.)

Prva je briga knjižničara čuvanje knjiga iz kataloga knjiga koje se nalaze u knjižnici i samostanu. Knjige u knjižnici trebaju biti raspoređene prema sljedećem rasporedu: *teologija, skolastika, positivi, mistici, propovjednici, kazuisti, filozofi, povjesničari, govornici i nekršćanski autori*. Dužan je voditi se indeksom zabranjenih knjiga te tako sačuvati subraću od loše literature uklanjajući zabranjene knjige na za to predviđeno mjesto. Najstrože mu je zabranjeno posuđivati knjige bilo kome izvan samostana. Ako bi knjižničar to učinio, treba biti kažnjen oduzimanjem pasivnoga i aktivnoga prava glasa na dvije godine. Isto se tako knjige ne smiju prodavati, već trebaju ostati u samostanu. Stranci u knjižnicu ne smiju ulaziti, a za svaku knjigu koju dobije ili kupi, knjižničar će na prvu stranicu zabilježiti kojem samostanu ta knjiga pripada i čijom je zaslugom dobivena ili kupljena. Svi koji posude knjige, vlastoručno se potpisuju u za posudbe pripremljeni registar. Rukopise treba pohraniti na odvojeno mjesto, u arhivu. Nabava je novih knjiga odgovornost poglavara, a knjižničaru u upravljanju knjižnicom treba pomagati i propovjednik.[44]

Niže službe unutar samostana (XXV.)

Konstitucije opisuju i najniže službe, kao one koje su predviđene za braću laike – konverse. Krojač treba paziti na Božju prisutnost u svome radu, isto kao i kovač. Imajući na umu da služeći braći, služe Isusu Kristu, neka strože od ostalih paze na šutnju i sabranost. Nedjeljom i blagdanom neka poslužuju kao ministranti na više misa svećenicima, a radnim danom neka budu samo na konventualnoj misi i paze na meditaciju i kontemplaciju u svojim ćelijama. Konstitucije ne navode koje su to sve niže službe.[45]

Vratar (XXVI.)

Vratar ili portir treba biti osjetljiv na svaki zvuk zvona i otvarati samo vratašca na vratima kako bi provjerio tko je, a samo poznate osobe može pustiti u klauzuru. Nikada ne

42 *Constitutiones…,* str. 124 – 127.

43 *Constitutiones…,* str. 129 – 131.

44 *Constitutiones…,* str. 131 – 132.

45 *Constitutiones…,* str. 133.

smije uznemiravati zajednicu za vrijeme zajedničkoga časoslova ili kućnoga kapitula. Ako laika smatra važnim, može ga primiti, ali mora obavijestiti priora kojemu je prva dužnost čuvati klauzuru. Na večernji znak za tišinu sva samostanska vrata treba zatvoriti, a ključeve svih vrata treba nakon toga uručiti poglavaru. Ako bi se ustvrdilo da vratar nije zatvorio sva vrata i pravilno predao ključ poglavaru, neka se oštro kazni i smijeni. Poglavar treba u određenom vremenu provjeravati sve izlaze i vrata samostana kako bi se uvjerio da je samostan zaista zatvoren. Nakon ručka vratarova je zadaća siromasima i prosjacima razdijeliti milostinju i preostalu hranu sa stola. Ako je vratar spriječen, klauzuru mogu čuvati i oci kako vrata ne bi ostala nečuvana. Služba vratara predviđena je za časnoga brata laika.[46]

Vizitator (XXX.)

Redoviti vizitator cijeloga Reda i svih provincija jest generalni prior. Redoviti vizitator svake provincije jest provincijal. Ako je generalni prior opravdano spriječen, vizitirati može pisanim putem opunomoćen svećenik kojega se naziva vizitatorom. Po dolasku u samostan vizitator cijeloj zajednici treba pružiti na uvid svoju punomoć, pravilno potpisanu i označenu odgovarajućim pečatom. Najveća briga vizitatora treba biti kontrola i provjera svetih običaja određenih konstitucijama u danom samostanu, pobožnosti braće te sudjelovanje u svetim obredima, molitvama, razmatranjima, kapitulima itd.[47]

Zaključak

Prikaz službi predviđenih ovim konstitucijama otkriva djelovanje pavlinskoga samostana u XVII. stoljeću kao složenoga mehanizma. Na čelu se zajednice nalazi generalni prior, kojega bira generalni kapitul zavjetovanih redovnika. Generalnoga priora savjetuje posebno vijeće koje se zove definitorij. Na čelu svakoga samostana nalazi se vikar ili prior, kojemu u upravi samostana pomažu potprior i prokurator (ekonom). Uz njih samostansku zajednicu čine svećenici, bogoslovi te časna braća koje konstitucije nazivaju konverzima. Svaki član samostana ima svoje zaduženje i obvezu koju se naziva službom (*officia*). Neke se službe primaju imenovanjem poglavara (prior, propovjednik, ispovjednik), na neke su službe redovnici demokratski izabirani (generalni prior, diskret), a na nekima se izmjenjuju prema internom rasporedu samostana (hebdomadar, rektor kora, lektor). Neke su službe obavljali laici bez zavjeta zaposleni na određeno vrijeme.

Službe predviđene konstitucijama pape Urbana VIII. iz 1644. približavaju suvremenom čitatelju zahtjeve onovremenoga samostanskog života, kao i pojam službe. Svaki pavlinski samostan vidimo kao svojevrstan zatvoreni mehanizam u kojem svatko ima svoju ulogu, a poglavar pazi da se te uloge točno ispunjavaju. Slijedeći terminologiju službi, način nominacije, trajanje i obveze koje su se uz njih vezale, bolje razumijemo samostansku svakidašnjicu. To nam pokazuje ranonovovjekovni pavlinski samostan kao složen i dobro organiziran mehanizam u kojem svaki član zajednice ispunjava obvezu prema zajednici obavljajući svoju službu.

---

46 *Constitutiones…,* str. 134 – 135.

47 *Constitutiones…* str. 138 – 140.

POPIS IZVORA

Objavljeni izvori

Constitutiones religionis S. Pauli primi eremitae a Sant. D. N. Papa Urbano VIII. aprobatae & confirmatae, Typis Francisci Monetae, Romae 1644.

Literatura

CVITANOVIĆ, Đurđica: »Sv. Petar u Šumi«. *Peristil*, god. 1973. – 1974., sv. 16 – 17 (1973.), str. 107 – 132.

DE FRANCESCHI, Camillo: *Storia documentata della contea di Pisino*. Società istriana di archeologia e storia patria, Venezia 1964.

EGGERER, Andreas: *Fragmen panis corvi proto eremitici.* Viennae 1663.

GYÖNGYÖSI, Grzegorz: »Przewodnik dla braci paulinów urzędników - Directorius Singulorum Fratrum Officialium Ordinis S. Pauli Primi Heremite«. *Studia Claromontana*, sv. 18 (1998.), str. 437 – 502.

KISBAN, Emil: *Historia Zakonu Paulinow*, sv. II, Paulinianum, Jasna Góra 2009.

MALLECHICH, Caspar: *Quadripartitum regularium*. Viennae 1708.

PASTERNAK, Ferdynand: »Historia kodyfikacji konstytucji Zakonu Paulinów od 1308. do 1930. r.«. *Nasza Przeszłość*, sv. 31 (1969.), str. 11 – 74.

PŁATEK, Stanislaw Józef: *Wybrane zagadnienia z historii i duchowości paulinów*. Paulinianum, Częstochowa 2009.

SWIDZINSKI, Sebastian Stanislav: »Die Augustinusregel im Paulinerorden«. *Augustiana*, sv. 18 (1968.), str. 29 – 38.

TENŠEK, Zdenko Tomislav: »Počeci kršćanskog monaštva«, u: Hadrijan BORAK (gl. ur.), *Redovnička pravila: sveti Pahomije, sveti Bazilije, sveti Augustin, sveti Cezarije, sveti Benedikt, sveti Franjo.* Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1985., str. 17 – 39.

ZBUDNIEWEK, Janusz: »Kodeks Reguł Paulińskich zwany »Katenatem« na tle kultury książki w zakonie paulinów w XVI. stuleciu«. *Z Badań nad Polskimi Księgozbiorami Historycznymi*, sv. 4 (1980.), str. 107 – 133.

SAŽETAK

Službe unutar pavlinskoga reda predviđene konstitucijama iz 1644. godine

Pavlinski je samostan u XVII. stoljeću djelovao kao složen mehanizam, u kojemu je konstitucijama propisana svaka obveza i služba. U ovom su radu prikazane službe predviđene konstitucijama pape Urbana VIII. iz 1644. godine. Opisuju suvremenom čitatelju potrebe i zahtjeve samostanskoga života, kao i pojam službe kao najvažnije djelovanje u novovjekovnoj samostanskoj zajednici. Svaki pavlinski samostan vidimo kao svojevrstan zatvoreni mehanizam u kojem svatko ima svoju ulogu, a poglavar pazi da se te uloge točno ispunjavaju. Neke se službe primaju imenovanjem poglavara (prior, propovjednik, ispovjednik), na neke su službe redovnici demokratski izabirani (generalni prior, diskret), a na nekima se izmjenjuju prema internom rasporedu samostana (hebdomadar, rektor kora, lektor). Rad objašnjava čime su se redovnici bavili kada se nisu posvećivali molitvi i kako je u XVII. stoljeću bio organiziran jedan pavlinski samostan. Rad nas upoznaje i s točnom terminologijom pojedinih službi, načinom nominacije, njihovim trajanjem i obvezama koje su se uz njih vezale.

SUMMARY

Offices within the Pauline Order laid down in the 1644 Constitutions

In the 17th century, the Pauline Monastery operated as a complex mechanism, in which every duty and office was prescribed by the Constitutions. This paper presents the offices laid down by the Constitutions approved by Pope Urban VIII in 1644. They describe to the modern reader the needs and requirements of monastic life as well as the concept of office as the most important activity in the modern monastic community. Every Pauline monastery is seen as a closed mechanism in which every person has his own role, and the superior makes sure that these roles are carried out properly. Some offices are appointed by the superior (prior, preacher, confessor), while monks are democratically elected to some offices (prior general, discrete), or they rotate according to the internal schedule of the monastery (hebdomadar, choir rector, lector). The paper explains how the monks spent their time when not praying and how a Pauline monastery was organized in the 17th century. The paper presents the exact terminology of individual offices, the method of appointment, their duration and the obligations attached to them.

RIASSUNTO

Gli uffici all'interno dell'Ordine dei Paolini previsti dalle costituzioni del 1644

Il convento dei Paolini nel XVII secolo operò come un meccanismo complesso in cui ogni compito e ufficio furono prescritti dalle costituzioni. Nel presente lavoro sono riportati gli uffici previsti dalle costituzioni del papa Urbano VIII del 1644. Descrivono a un lettore contemporaneo le esigenze e le richieste della vita conventuale e il concetto dell'ufficio come l'azione più importante nella comunità conventuale dell'età moderna. Ogni convento dei Paolini lo vediamo come una specie di meccanismo chiuso in cui ognuno svolge il proprio ruolo, mentre il superiore controlla se i ruoli vengono eseguiti nel modo giusto. Alcuni uffici vengono stabiliti con la nomina del superiore (priore, predicatore, confessore), mentre per alcuni uffici i monaci vengono eletti democraticamente (priore generale, discreto), ci sono altri uffici dove si alternano in base all'ordine interno del convento (ebdomadario, rettore del coro, lettore). L'articolo spiega di che cosa si occupavano i monaci quando non erano dediti alla preghiera e come era organizzato un convento dei Paolini nel XVII secolo. Inoltre, ci introduce alla giusta terminologia dei singoli uffici, alla modalità delle nomine, la durata e i compiti legati ad esse.